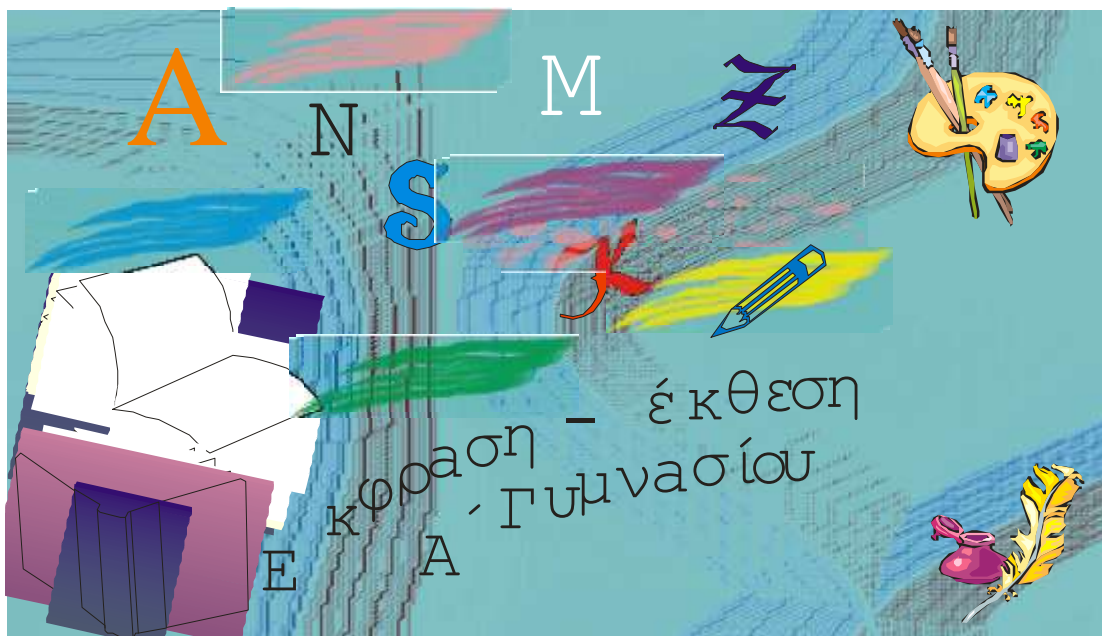

Το εκπαιδευτικό υλικό της Φροντιστηριακής Εκπαίδευσης Τσιάρα διανέμεται δωρεάν αποκλειστικά από τον ψηφιακό τόπο του schooltime.gr

Η νέα ιστοσελίδα μας : www.to-frontistirio.gr

Ενότητα 1^η:

Οι πρώτες μέρες σε ένα νέο σχολείο

Το τεύχος αυτό περιλαμβάνει τα εξής μέρη:

- Α) το λεξιλόγιο, σχετικό με το θέμα της ενότητας καθώς και λεξιλογικές ασκήσεις
- Β) πλούσιο γνωστικό υλικό, από το οποίο μπορείτε να αντλήσετε χρήσιμες πληροφορίες και γνώσεις για την ανάπτυξη εκθέσεων με θέμα σχετικό με τη θεματική της ενότητας
- Γ) λογοτεχνικό υλικό, σχετικό με το θέμα της ενότητας, όπως έχει αποτυπωθεί στο χώρο της λογοτεχνίας
- Δ) θέματα εκθέσεων αναλυμένα σε σχεδιάγραμμα
- Ε) κριτήριο αξιολόγησης, σύμφωνα με το νέο τύπο αξιολόγησης των μαθητών του γυμνασίου στο μάθημα της έκθεσης
- ΣΤ) Απαντήσεις λεξιλογικών ασκήσεων και κριτηρίου αξιολόγησης.

Σε αυτή την ενότητα θα μιλήσουμε για τις πρώτες μέρες στο σχολείο.

Β) Γνωστικό υλικό

Παιδιά, στο μέρος αυτό παραθέτουμε γνωστικό υλικό γύρω από τη θεματική ενότητα: «Σχολείο - Μαθητής». Η ανάγνωσή του θα σας βοηθήσει να εμπλουτίσετε τις ιδέες σας, να εφοδιαστείτε, δηλαδή, με το απαραίτητο πληροφοριακό υλικό, προκειμένου να μπορέσετε να ανταπεξέλθετε σε κάθε θέμα, που θα σας ζητηθεί σχετικό με τις παραπάνω έννοιες.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από τα πρώτα γραπτά δημιουργήματα του ελληνικού πολιτισμού αποδεικνύεται ο **πόθος** του Έλληνα για **μάθηση**, για **καλλιέργεια** των **διανοητικών** του **ικανοτήτων**.

Στόχος του ομηρικού ανθρώπου είναι η **συνεχής προσπάθεια** για την **πολύπλευρη βελτίωσή** του.

Οι Έλληνες φιλόσοφοι θέτουν ως κέντρο των πρωτοποριακών τους αναζητήσεων τον **άνθρωπο** και τους **προβληματισμούς** του, επιβεβαιώνοντας για άλλη μια φορά το **ιδιαίτερο χαρακτηριστικό** του Έλληνα για **διεύρυνση** των **πνευματικών** του **οριζώντων**.

Ορόσημο για τον **παγκόσμιο πολιτισμό** και ειδικότερα για την **εκπαίδευση** αποτελούν ο **5ος και 4ος π.Χ. αιώνας** της **κλασικής Ελλάδας**.

Οι **αρχαίοι Έλληνες** ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την **εύρεση** των **κατάλληλων μέσων** και **μεθόδων** για την **επίτευξη** του **υψηλού τους στόχου**, την **προαγωγή** των **πνευματικών τους ικανοτήτων**.

Σπάρτη

Την **εκπαίδευση** των **παιδιών** στην αρχαία Σπάρτη αναλάμβανε το **κράτος** από **τα επτά τους χρόνια**. Ζούσαν σε **ομάδες** (αγέλες) και είχαν **επικεφαλής** τον **Παιδονόμο**. Βάση της αγωγής ήταν η **άσκηση** του **σώματος** και η **καλλιέργεια** της **πολεμικής αρετής**. Κατά δεύτερο λόγο διδάσκονταν **ανάγνωση**, **γραφή**, **αριθμητική**, **μουσική** και **χορό**. Η εκπαίδευση των κοριτσιών ήταν ανάλογη και γίνονταν σε **ιδιαίτερους χώρους**.

Αθήνα

Ο "καλός καγαθός" πολίτης, ο μορφωμένος και αναπτυγμένος πνευματικά, αισθητικά, ηθικά και σωματικά ήταν η επιδίωξη της αθηναϊκής πολιτείας. Η εκπαίδευση στην αρχαία Αθήνα ήταν ελεύθερη και υπεύθυνοι γι' αυτήν ήταν οι γονείς του παιδιού. Τα σχολεία ήταν ιδιωτικά. Υποχρεώνονταν όμως να τηρούν κάποιους κανονισμούς, που ρύθμιζαν τη λειτουργία τους. Το πνεύμα της εκπαίδευσης ήταν σύμφωνο με τις παραδόσεις και τα ιδανικά της πόλης.

Από τον 5ο αιώνα που άρχισαν να ιδρύονται στην Αθήνα τα Γυμνάσια. Οι νέοι είχαν τη δυνατότητα να ασκούν ταυτόχρονα με το πνεύμα και το σώμα.

Το πρώτο στάδιο εκπαίδευσης ήταν της προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Την πρώτη την αναλάμβανε η μητέρα ή η τροφός και αποσκοπούσε στην καλλιέργεια των έμφυτων ικανοτήτων του παιδιού και στην προετοιμασία του να δεχθεί τη σχολική εκπαίδευση, που άρχιζε συνήθως στα επτά χρόνια. Ο Παιδαγωγός, οικιακός δούλος, συνόδευε το παιδί στο Διδασκαλείο. Από τον πρώτο του δάσκαλο ο μικρός Αθηναίος μάθαινε ανάγνωση, συλλαβισμό, γραφή, αριθμητική. Αργότερα τον αναλάμβανε ο Κιθαριστής για να τον μυήσει στην τέχνη της μουσικής (μαθήματα λύρας, αυλού και τραγουδιού με συνοδεία λύρας).

Αφού το παιδί αποκτούσε αυτές τις στοιχειώδεις γνώσεις, ερχόταν σε επαφή με την ηρωική και διδακτική ποίηση (Όμηρο-Ησίοδο), καθώς και με τη λυρική. Μάθαινε επιπλέον χορό, ζωγραφική, χειροτεχνία και γεωμετρία. Ο Παιδοτρίβης (γυμναστής) φρόντιζε για τη σωματική εκγύμναση των μαθητών στην Παλαίστρα ("πένταθλον" και "παγκράτιον"). Η διδασκαλία στο σχολείο ήταν εξάωρη. Τα κορίτσια μορφώνονταν στο σπίτι.

Μετά το δέκατο τέταρτο έτος οι έφηβοι μπορούσαν να παρακολουθήσουν την ανώτερη εκπαίδευση στα δημόσια γυμνάσια και στις φιλοσοφικές ή ρητορικές σχολές (Ακαδημία Πλάτωνα, Περίπατος Αριστοτέλη, ρητορική σχολή Ισοκράτη και άλλες), που άρχισαν να ιδρύονται από τον 5ο αιώνα κάτω από την επίδραση της διδασκαλίας των σοφιστών, των φιλοσόφων και των ρητόρων. Εκεί διδάσκονταν επιπλέον αστρονομία, μαθηματικά και γραμματική. Παρόμοια μορφή είχε και το εκπαιδευτικό σύστημα των περισσότερων ελληνικών πόλεων αυτής της περιόδου.

Στους Ελληνιστικούς χρόνους (3ος και 2ος αιώνας π.Χ.) δε σημειώθηκαν σημαντικές μεταβολές στο χώρο της εκπαίδευσης. Όμως το περιεχόμενό της διευρύνθηκε με την εισαγωγή νέων επιστημών. Οι μέθοδοι επίσης και τα μέσα διδασκαλίας εκσυγχρονίστηκαν.

(Το υλικό αντλήθηκε από την ηλεκτρονική διεύθυνση: www.pedia.gr)

Περιγραφή του Ελληνικού Εκπαιδευτικού συστήματος

Στην Ελλάδα, όπως και σε όλες τις σύγχρονες χώρες, υπάρχει ένα **εκπαιδευτικό σύστημα τριών βαθμίδων εκπαίδευσης**.

Βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης

α) Στην **πρώτη βαθμίδα** της Ελληνικής εκπαίδευσης φοιτούν παιδιά από πέντε έως δώδεκα ετών. Αυτή περιλαμβάνει το **Δημοτικό Σχολείο** και το **Νηπιαγωγείο** (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση)

Σκοπός του νηπιαγωγείου είναι η αρμονική **ανάπτυξη** και **εξέλιξη** των **ψυχικών δεξιοτήτων** του παιδιού, η **διατήρηση** της **υγείας** του σώματος και η ανάπτυξη σε μια **ευτυχισμένη προσαρμοσμένη προσωπικότητα**, ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της ζωής.

Σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι η **πολύπλευρη** και **σωματική ανάπτυξη** των μαθητών μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

β) Στη **δεύτερη βαθμίδα** φοιτούν παιδιά από δώδεκα έως δέκα οχτώ ετών. Αυτή περιλαμβάνει το **Γυμνάσιο** (τρία έτη) και το **Λύκειο** (τρία έτη) (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Γενικός **σκοπός** του **Γυμνασίου** είναι να **προωθήσει**, μέσα στο πνεύμα του ευρύτερου σκοπού της εκπαίδευσης, την **ολόπλευρη ανάπτυξη** των **μαθητών** σε σχέση με τις **δυνατότητες** που έχουν στην ηλικία αυτή και τις αντίστοιχες **απαιτήσεις** της ζωής.

Το **Λύκειο** επιδιώκει την **ολοκλήρωση** των **σκοπών** της **εκπαίδευσης**. Ιδιαίτερα βοηθάει τους **μαθητές** να **κατανοούν** καλύτερα την **κοινωνική πραγματικότητα**, να κάνουν σωστές **επιλογές** για τις παραπέρα **σπουδές** και την επαγγελματική τους **αποκατάσταση** και να διαμορφώνουν το **χαρακτήρα** και την προσωπικότητά τους έτσι, ώστε να εντάσσονται αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο και να συμβάλουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική **ανάπτυξη** της **πατρίδας**.

γ) Στην **τρίτη βαθμίδα** φοιτούν νέοι που θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους μετά το σχολείο. Αυτή περιλαμβάνει το **Πανεπιστήμιο**, τα **Τεχνολογικά ιδρύματα**, κ.λπ.

(<http://www.pedia.gr>)

Γενικά χαρακτηριστικά του Γυμνασίου

Το Γυμνάσιο καλύπτει τα τρία τελευταία χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και οι μαθητές φοιτούν σ' αυτό από την ηλικία των δώδεκα μέχρι των δεκαπέντε ετών.

Η εκπαίδευση που παρέχεται στο Γυμνάσιο, όπως αναφέρεται στο σχετικό Νόμο, έχει ως στόχο να **προωθήσει** την **ολόπλευρη ανάπτυξη** των **μαθητών** με βάση τις **δυνατότητες** που έχουν στην ηλικία αυτή και τις **απαιτήσεις** που **καλούνται** να αντιμετωπίσουν στη ζωή. Ειδικότερα, το Γυμνάσιο **βοηθά** τους μαθητές να **διευρύνουν** το **σύστημα αξιών** τους, να **συμπληρώσουν** και να **συνδυάσουν** την **κατάκτηση** της γνώσης με τους **ανάλογους κοινωνικούς προβληματισμούς**, να **καλλιεργήσουν** τη **γλωσσική τους έκφραση**, να **αναπτύξουν** ομαλά το **σώμα** τους, να **γνωρίσουν** τις **διάφορες μορφές της τέχνης**, να **διαμορφώσουν αισθητικό κριτήριο**, να **συνειδητοποιήσουν** τις **δυνατότητες**, **κλίσεις**, **δεξιότητες** και τα **ενδιαφέροντά** τους.

Λειτουργούν **ημερήσια Γυμνάσια** καθώς και **εσπερινά**. Στα **εσπερινά Γυμνάσια** γίνονται δεκτοί **εργαζόμενοι μαθητές** εφόσον έχουν συμπληρώσει το **14ο έτος της ηλικίας** τους. Επίσης, στην Ελλάδα λειτουργούν **Μουσικά Γυμνάσια**, **Γυμνάσια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης** και **Γυμνάσια με τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης**.

Για τους **μαθητές του Γυμνασίου με μαθησιακές δυσκολίες**, καθώς και για τους **αλλοδαπούς μαθητές** παρέχεται **Ενισχυτική Διδασκαλία** με την παρακολούθηση **ιδιαίτερου προγράμματος** στα μαθήματα στα οποία έχουν **δυσκολίες**. Παράλληλα, λειτουργούν **Ειδικά Γυμνάσια** και **Τάξεις Ένταξης** για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης από το 1996 λειτουργούν **Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης** για την **αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών ομάδων με κοινωνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες**.

Η **αξιολόγηση** στο **Γυμνάσιο** προκύπτει συνθετικά από την καθημερινή προφορική **εξέταση** και την **όλη συμμετοχή** του **μαθητή** στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία, τις **ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες**, τις **ωριαίες υποχρεωτικές γραπτές δοκιμασίες**, και τέλος, τις **γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις** μετά τη **λήξη** των μαθημάτων στο τέλος του έτους.

Στο τέλος του σχολικού έτους οι **μαθητές** που **δε συμπληρώνουν βαθμό προαγωγής** σε κάποια μαθήματα, **παραπέμπονται** σε **συμπληρωματική εξέταση**. Εκείνοι που **δεν κρίνονται άξιοι προαγωγής** οφείλουν να φοιτήσουν και πάλι στην ίδια τάξη ή εφόσον πρόκειται για **μαθητές της τελευταίας τάξης του Γυμνασίου**, έχουν δικαίωμα να προσέρχονται σε επαναληπτική εξέταση στις προβλεπόμενες εξεταστικές περιόδους.

Οι **απόφοιτοι Γυμνασίου** λαμβάνουν **απολυτήριο τίτλο**, ο οποίος τους παρέχει τη δυνατότητα **ένταξης** στο **Β' Κύκλο** της **Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**. Επίσης, **απόφοιτοι Γυμνασίου**, ηλικίας άνω των 18 ετών, μπορούν να γίνουν δεκτοί σε **Τμήματα των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι. Ε. Κ.)** σε συγκεκριμένες

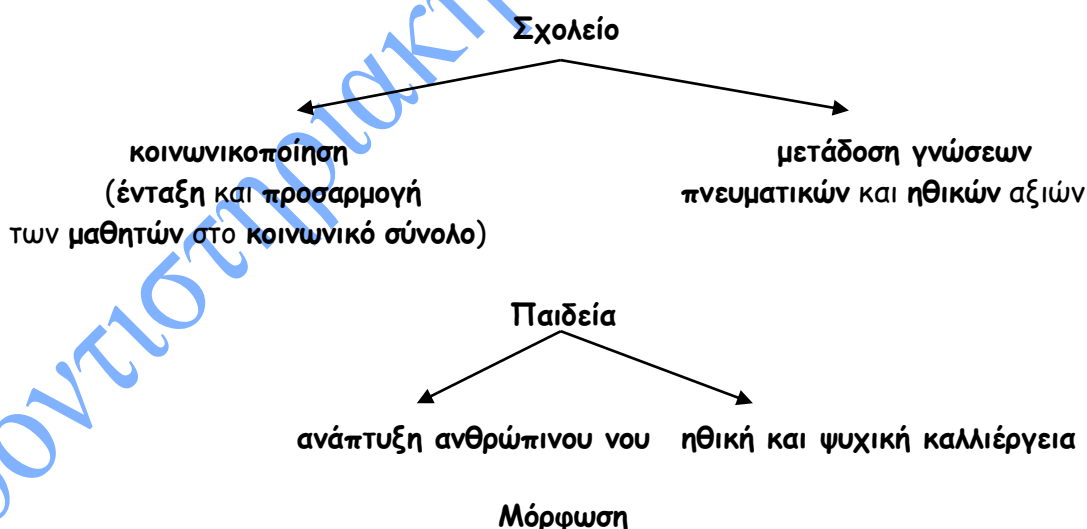
ειδικότητες, όπου φοιτούν μέχρι δύο εξάμηνα και αποκτούν Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου 1.

Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Ποια είναι η προσφορά του σχολείου στους μαθητές;

Στο σχολείο οι μαθητές μαθαίνουν να:

- **συνεργάζονται με τους καθηγητές / δασκάλους και τους συμμαθητές τους**
- **σέβονται τις αντίθετες γνώμες**
- **λύνουν προβλήματα με δημοκρατικές διαδικασίες**
- **συμμετέχουν σε πολιτικές διαδικασίες, καθώς εκλέγουν τους συμμαθητές τους στα αντιπροσωπευτικά συμβούλια**
- **συμμετέχουν ενεργά στις πολιτιστικές σχολικές εκδηλώσεις**
- **φροντίζουν για τη σωματική τους υγεία συμμετέχοντας σε αθλητικές εκδηλώσεις**
- **αναπτύσσουν την κριτική τους ικανότητα**
- **προσανατολίζονται σωστά για το μελλοντικό τους επάγγελμα**
- **γίνονται δραστήρια κύτταρα της δημοκρατικής σχολικής ζωής**
- **ακολουθούν το πρόγραμμα και τον κανονισμό του σχολείου**

Μόρφωση είναι η **διάπλαση της ψυχής του ανθρώπου** με την επίδραση της παιδείας. Η **αληθινή μόρφωση εξευγενίζει την καρδιά** και τα συναισθήματα του ανθρώπου. **Διαπλάθει** τον αδιαμόρφωτο χαρακτήρα του. **Αναπτύσσει** όλες τις ικανότητές του. **Διευρύνει** τα ενδιαφέροντά του. **Ανυψώνει** το **νου** του ανθρώπου από τις γνώσεις στην αλήθεια.

Ο μορφωμένος είναι καλλιεργημένος. Έχει αυτογνωσία, ισχυρή θέληση, υπευθυνότητα. Έχει βαθιά συναίσθηση της ατομικής και κοινωνικής ευθύνης. Είναι φιλελεύθερος, ευσυνείδητος, αντικειμενικός, αξιοπρεπής. Αντιμετωπίζει τα προβλήματα της ζωής με λογική, αυτοκυριαρχία και σύνεση.

Η σχολική φοβία

Με τον όρο "σχολική φοβία" περιγράφεται ο παράλογος φόβος του παιδιού να πάει σχολείο. Έτσι, ενώ λέει ότι φοβάται να πάει σχολείο, δεν ξέρει το λόγο. Συχνά δίνει *λογικοφανείς εξηγήσεις*, όπως η άσχημη συμπεριφορά ενός δασκάλου απέναντί του, ότι το κοροϊδεύουν τα άλλα παιδιά, ότι αδικήθηκε για κάποιο λόγο κ.λπ. Σωματικά συμπτώματα όπως εμετοί, διάρροια, *ταχυκαρδία*, πονοκέφαλοι, κοιλιακοί πόνοι, αποτελούν τις αιτίες τις οποίες το παιδί προβάλλει για να μην πάει σχολείο. Τα συμπτώματα *επιδεινώνονται όταν πλησιάζει η ώρα του σχολείου*, ενώ δεν υπάρχουν τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες. Ακόμη και αν καταφέρει το παιδί να πάει σχολείο, φαίνεται αξιολύπητο, φοβισμένο, παραπονείται στο δάσκαλο και με την παραμικρή ευκαιρία ζητά να γυρίσει σπίτι.

Προσαρμογή στο σχολείο και μαθησιακές δυσκολίες

Το ξεκίνημα του σχολείου οδηγεί το παιδί σε μια καινούρια πραγματικότητα. Πρέπει να αντιμετωπίσει τον αποχωρισμό από τους γονείς και την ασφάλεια του οικογενειακού περιβάλλοντος, να *κοινωνικοποιηθεί* στην τάξη, να ανταγωνιστεί και να αντιμετωπίσει, όταν χρειαστεί, τα άλλα παιδιά. Ταυτόχρονα του ζητούνται αποδείξεις ότι μπορεί να τα καταφέρει, να μάθει, να γίνει καλός μαθητής. Πρέπει να *σταθεί στο ύψος των προσδοκιών* των γονέων και των δασκάλων του. Όσο μεγαλύτερες είναι αυτές οι προσδοκίες τόσο περισσότερο το παιδί θα δυσκολευτεί να *αντεπεξέλθει*. Ορισμένοι γονείς προβάλλουν τις δικές τους επιθυμίες και τα δικά τους *βιώματα*. Αν ήταν οι ίδιοι καλοί μαθητές ή αν έχουν πανεπιστημιακή μόρφωση, απαιτούν από το παιδί τους να ακολουθήσει την ίδια πορεία. Πολλές φορές μπορεί να το πιέζουν υπερβολικά, με αποτέλεσμα εκείνο να αντιδράσει και οτιδήποτε έχει σχέση με το σχολείο να του προξενεί *δυσαρέσκεια*.

Το παιδί θα πρέπει να αναπτύξει μια *αυτόνομη σχέση* με το σχολείο έτσι ώστε το διάβασμα να είναι μια προσωπική του υπόθεση. Οι γονείς είναι εκεί για να ενθαρρύνουν και να βοηθήσουν, αν χρειαστεί, όταν οι συνθήκες της σχολικής πραγματικότητας αποδεικνύονται δύσκολες. Ορισμένα παιδιά θα τα καταφέρουν. Ένα μεγάλο ποσοστό όμως, που σύμφωνα με μελέτες φτάνει το 25 με 30 %, θα παρουσιάσει από την πρώτη τάξη του σχολείου *μαθησιακές δυσκολίες* και θα βρεθεί *αντιμέτωπο* με την σχολική αποτυχία, η οποία *βιώνεται* τις πιο πολλές φορές από τους γονείς με πίκρα και απογοήτευση. Το ίδιο το παιδί έχει μια άσχημη εικόνα για τον εαυτό του. Νιώθει την απογοήτευση των γονιών του και ταυτόχρονα την αδυναμία του να τους ικανοποιήσει. [...]

(Από το διαδίκτυο)

Γ) Λογοτεχνικό υλικό

Παιδιά, σε αυτή την υποενότητα σας δίνουμε κείμενα σχετικά με τη θεματική ενότητα, που θα σας φέρουν πιο κοντά στο χώρο της λογοτεχνίας, απαραίτητο εφόδιο για να γράψετε καλές εκθέσεις. Καλή ανάγνωση!!!

1. Τα σχολειά χτίστε

... Λιτά χτίστε τα, απλόχωρα, μεγάλα,
γερά θεμελιωμένα, από της χώρας*,
ακάθαρτης, πολύβοης, αρρωστιάρας,
μακριά μακριά τ' ανήλιαγα σοκάκια,
τα σκολειά χτίστε !

Και τα πορτοπαράθυρα των τοίχων
περίσσια ανοίχτε, νά ρχεται ο κυρ Ήλιος,
διαφεντευτής*, να χύνεται, να φεύγει,
ονειρεμένο πίσω του αργοσέρνο-
ντας το φεγγάρι.

Γιομίζοντάς τα να τα ζωντανεύουν
μαϊστράλια και βοριάδες και μελτέμια
με τους κελαηδισμούς και με τους μόσκους.
κι ο δάσκαλος, ποιητής και τα βιβλία
να είναι σαν κρίνα ...

Κωστής Παλαμάς

* χώρα = πόλη.

*διαφεντευτής = υπερασπιστής· εδώ = κυρίαρχος.

2. Από τις Διδαχές

Έχετε σχολειόν εδώ εις την χώραν σας να διαβάζουν τα
παιδιά ; - Δεν έχομεν, άγιε του Θεού. - Να μαζευτείτε όλοι
σεις να κάμετε ένα σχολειόν καλόν, να βάλετε και επιτρόπους
να το κυβερνούν, να βάνουν διδάσκαλον να μανθάνουν όλα τα
παιδιά γράμματα, πλούσια και φτωχά.

Καλύτερον, αδελφέ μου, να έχεις ελληνικόν σχολειόν εις
την χώραν σου, παρά να έχεις βρύσες και ποτάμια· διότι οι
βρύσες ποτίζουν το σώμα, τα σχολειά όμως ποτίζουν την
ψυχήν. Και ωσάν μάθεις το παιδί σου γράμματα, τότε λέγεσαι
άνθρωπος.

Κοσμάς ο Αιτωλός

3. "Η έκδυσις και η ένδυσις γινέσθω όλων των μαθητών ενώπιον"
Οδηγίες του Καποδίστρια για τη λειτουργία του
Ορφανοτροφείου, όσο ήταν ακόμη στον Πόρο, πριν να
μεταφερθεί στην Αίγινα.

Πόρω 14 Μαρτίου 1828

(...) Η αποταξία*, η απείθεια, η στάσις* και το ψεύδος θέλουσι κολάζεσθαι* ως εφεξής* : την μεν πρώτην φορά έστω νουθέτησις εμβριθής* και δημοσία ενώπιον των άλλων παιδιών, την δε δευτέραν, ολιγόστευσις της τροφής εις το ήμισυ, και την τρίτην, έκδυσις του ενόχου παιδίου από τα καινούργια φορέματα και ένδυσις με τα πρώτα κουρέλια. Δεν θέλει δε συγχωρηθή, ειμή αφού βαστάση την ποινήν ταύτην εικοσιτέσσερους ώρας τουλάχιστον*, και κατ' αίτησιν των παιδιών του τμήματός του. Και η έκδυσις και η ένδυσις γινέσθω όλων των μαθητών ενώπιον. Εκ δε της εκθέσεώς σας θέλω ιδεί αν χρειάζονται και βαρύτεραι ποιναί. (...)

Από το βιβλίο του Αλ. Δημαρά,
"Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε", τ.Α. σελ. 18

-
- * αποταξία = απομάκρυνση.
  - * στάσις = εξέγερση, ανταρσία.
  - * κολάζεσθαι = κολάζω = τιμωρώ.
  - * εφεξής = ως εξής, όπως παρακάτω.
  - * νουθέτησις εμβριθής = δασκάλεμα, συμβουλή, παραδειγματισμός που γίνεται με αυστηρό τόνο.
  - * Δε θέλει ... τουλάχιστον = το νόημα είναι ότι δεν πρόκειται να συγχωρεθεί ο μαθητής παρά μόνο αφού περάσουν εικοσιτέσσερις ώρες τουλάχιστον.

4. "Ο καιρός των διαγωνισμών"

Εποχή των θαυμάτων είναι τώρα - το έτος 1919 - όλο και πιο καταπληκτικά είναι τα νέα που μας έρχονται και κάποια μέρα μια βόμβα χαράς πέφτει στην πόλη μας και την τραντάζει. Ο Πόντος θα γίνει ελληνικό κράτος ανεξάρτητο - Ανεξάρτητη Δημοκρατία του Πόντου, λένε - με πρωτεύουσα την Τραπεζούντα.

Ο καλός και εύτακτος μαθητής της Α΄ τάξης του Φροντιστηρίου Τραπεζούντος πιστεύει ότι το πράγμα είναι πολύ απλό, γιατί δεν ξέρει, βέβαια, το τι σκληροί αγώνες χρειάζονται για τέτοιου είδους ζητήματα και ούτε υποψιάζεται το τι μάχες

δίνονται στο μεγάλο τραπέζι της ειρήνης, όπου οι Μεγάλοι κόβουν και ράβουν, για να φτιάξουν τον καινούριο κόσμο που θα βγει από τον πόλεμο.

Άλλωστε, τώρα είναι και ο καιρός των διαγωνισμών - ετοιμαζόμαστε για ένα σπουδαίο σκαλί ακόμα παραπάνω, τη Β΄ Γυμνασίου - πού να βρεθεί καιρός για άλλα ενδιαφέροντα μέσα στις τόσες έγνοιες του σχολείου. Διαβάσματα, ξενύχτια με τη λάμπα του πετρελαίου - γαλήνη έξω και νέκρα - τίποτα να μην ακούεται παρά το ρόπαλο του νυχτοφύλακα καθώς αφήνει τους ξερούς του κρότους μέσα στη νυχτιά :

- Τακ, τακ, τακ, τακ.

Ξυπνά καμιά φορά η μητέρα μου, που πάντα λαγοκοιμάται, μετρά τις ώρες και ύστερα φωνάζει σιγανά :

- Άιντες, έλα, έλα να πέσεις. Κι αύριο μέρα του Θεού είναι, σώνει πια το διάβασμα.

Αλλά ο καλός και εύτακτος* μαθητής δεν τα΄ αποφασίζει ν΄ αποτραβηχτεί, γιατί οι διαγωνισμοί έχουν αρχίσει κιόλας, κι έγιναν όλα σοβαρά - πολύ - μέσα στο σχολείο, αγρίεψε η ατμόσφαιρα και άλλαξαν τα μούτρα των καθηγητών, ακόμα και των πιο καλοσυνάτων.

Μα έχουν μια επισημότητα αυτοί οι ευλογημένοι τις μέρες των διαγωνισμών ! Λες και γίνονται εχθροί μας, ξαφνικά, τύραννοι, ιεροεξεταστές, καθώς μπαίνουν σοβαροί και αγέλαστοι μέσα στην τάξη, ξεροβήχουν αυστηρά και ρίχνουν γύρω τριγύρω τη ματιά τους σ΄ όλους μας, χωρίς να νοιάζονται για την αγωνία και τα καρδιοχτύπια.

- Ησυχία !

Και σα να μη φτάνει, δόστου και να λένε ότι "αλίμονο εις εκείνον, όστις* θα κοιτάξει το γραφτό του πλαινού του και αλίμονο εις εκείνον όστις θ΄ ανακαλυφθεί έχων εις τας τσέπας του σημειώσεις και τα τοιαύτα".

Ούτε καν παίρνουν υπόψη τους το τι κόπο κατέβαλαν εκείνοι οι καημένοι συμμαθητές μας που κάθισαν και φτιάξαν τις σημειωσούλες μικρά μικρά χαρτάκια, με ψιλά ψιλά γραμματάκια, ψείρες, λες και σπούδασαν την τέχνη της ψειρογραφίας από τους βυζαντινούς μαστόρους, που μπορούσαν να γράψουν επάνω σ΄ ένα αυγό ολόκληρο το κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο.

Κι οι άλλοι που έχουν γράψει στις παλάμες και στα χέρια και στα συτυπόχαρτα και άλλοι που έχουν τα χαρτάκια μέσα στα πουκάμισα, όχι δεν είναι πολλοί, αλλά όλο και βρίσκονται κάμποσοι με ταλέντο εφευρέτη που έχουν εγκαταστάσεις στα θρανία με λαστιχάκια, τραβούν το λαστιχάκι και νάτο το χαρτάκι, αλλά καθώς ζυγώνει ο καθηγητής, τσακ το λαστιχάκι και πάει το χαρτάκι !

Ο καλός, όμως, και εύτακτος μαθητής ποτέ δεν κάνει τέτοια - τίποτα - έφαγε όλες τις καπνιές της λάμπας και τώρα μαζεμένος στο θρανίο με την καρδιά του να χτυπά και με την άσπρη κόλλα μπροστά του - σ΄ όλα τα θρανία άσπρες κόλλες - ακούει την επίσημη φωνή :

- Ζήτημα δεύτερον !

Ω, τι μαυρίλα ! Ήταν ακριβώς εκείνο το κεφαλαίο που πηδούσε διαβάζοντας και όσες φορές άνοιγε το βιβλίο, ο διάβολος τα ΄φερνε να τα΄ αφήνει γι΄ αργότερα. Η πένα βαραίνει, όπως και το χέρι.

- Ζήτημα τρίτον !

Έλαμψε και πάλι ο ήλιος - ανακούφιση ! Το καταραμένο "ζήτημα δεύτερον" θα μείνει στην μπάντα και έτσι με τα άλλα δυο θα βολευτεί και το μάθημα τούτο μια χαρούλα.

Γράφει η τάξη. Κι ο ιεροεξεταστής μας όλο και φέρνει βόλτα, πίσω, μπρος - πηγαίνει και έρχεται - κοιτάζει, και μόλις στρέφει τις πλάτες, ακούω υπόκωφο* ψίθυρο αγωνίας από τον πλαϊνό μου :

- Γύρνα, γύρνα λιγάκι από δω !

Κι όταν δεν γυρνάω, μπραφ, μπραφ, το πόδι του να με χτυπά κάτω απ' το θρανίο, κι όταν κάνω να γυρίσω, νάτο, που έχω κατάφατσά μου τη φάτσα του καθηγητή και το ακοίμητο μάτι. Ησυχία. Παγωνιά. Όλα τα κεφάλια σκυμμένα στα χαρτιά, άλλες πένες τρέχουν, άλλες να σκοντάφτουν, μερικοί να ζύνονται με τραγική αμηχανία, άλλοι να στριφογυρίζουν στο θρανίο και αμέσως η φωνή :

- Τι συμβαίνει εκεί ;

Είναι, βέβαια, μερικοί καθηγητές που δε δίνουν σημασία και - Θεός σχωρέσ' τα τα πεθαμένα τους - ζυγώνουν στα παράθυρα και με στραμμένες τις πλάτες, απολαμβάνουν το πανόραμα της θάλασσας, τους γλάρους, τους ψαράδες, άλλοι όμως, πού να κοιτάζουν τέτοιες ώρες τέτοια θεάματα !

Μερικοί συμμαθητές αρχίζουν κιάλας να δίνουν τα γραφτά τους με ύφος ευχαριστημένο. Πότε από δω, ποτέ από κει, όλο και σηκώνεται κανένας, αφήνει την κόλλα του επάνω στην έδρα - εντάξει - και πορεύεται προς την έξοδο γελαστός, άλλος συννεφιασμένος.

Με θαρραλέο βήμα νάτος που προχωρεί και ο κουμπούρας προς την έδρα. Απορία του καθηγητή :

- Μπα ; Τελείωσες εσύ ;

Αλλά βλέποντας την κόλλα, σουφρώνει τα φρύδια :

- Κάτασπρη !

Παρθένα την παραδίδει την κόλλα ο κουμπούρας και απολογείται άνετα :

- Τι να κάνω κ. καθηγητά ; Μου τύχαν όλα θέματα άγνωστα.

Κουνά το κεφάλι ο καθηγητής, το κουνά και ο θαυμαστός κουμπούρας και καθώς φεύγει μας βγάζει τη γλώσσα γελαστός, πολύ ευχαριστημένος ότι τελείωσε και αυτό το μάθημα και γλίτωσε.

Δημήτρης Ψαθάς, "Γη του Τόντου"

* εύτακτος = αυτός που αγαπά την τάξη, ο φρόνιμος (αντίθετο = άτακτος).

* υπόκωφος = ο ήχος που ακούγεται σα να έρχεται από βαθιά, ο ήχος που μόλις ακούγεται.

* όστις = ο οποίος

«Η Νέα Παιδαγωγική»

Με τα μαγικά πάντα μάτια, με το πολύβουο, γεμάτο μέλι και μέλισσες μυαλό, μ' ένα κόκκινο μάλλινο σκούφο στο κεφάλι και τσαρουχάκια με κόκκινες φούντες στα πόδια, ένα πρωί κίνησα, μισό χαρούμενος, μισό αλαφιασμένος, και με κρατούσε ο πατέρας μου από το χέρι. Η μητέρα μου είχε δώσει ένα κλωνί βασιλικό να τον μυρίζομαι, λέει, να παίρνω κουράγιο, και μου κρέμασε το χρυσό σταυρουλάκι της βάφτισής μου στο λαιμό.

-Με την ευχή του Θεού και με την ευχή μου ..., μουρμούρισε και με κοίταξε με καμάρι.

Ήμουν σαν ένα μικρό καταστολισμένο σφαγάρι κι ένιωθα μέσα μου περφάνια και φόβο. Μα το χέρι μου ήταν σφηνωμένο βαθιά μέσα στη φούχτα του πατέρα μου κι αντρείευόμουν. Πηγαίναμε, πηγαίναμε, περάσαμε τα στενά σοκάκια, φτάσαμε στην εκκλησιά του Αϊ - Μηνά, στρίψαμε, μπήκαμε σ' ένα παλιό χτίρι, με μια φαρδιάν αυλή, με τέσσερις μεγάλες κάμαρες στις γωνιές κι ένα κατασκονισμένοι πλατάνι στη μέση. Κοντοστάθηκα, δείλιασα. Το χέρι μου άρχισε να τρέμει μέσα στη μεγάλη ζεστή φούχτα.

Ο πατέρας μου έσκυψε, άγγιξε τα μαλλιά μου, με χάδεψε. Τινάχτηκα. Ποτέ δε θυμόμουν να μ' έχει χαδέψει. Σήκωσα τα μάτια και τον κοίταξα τρομαγμένος. Είδε πως τρόμαξα, τράβηξε πίσω το χέρι του:

-Εδώ θα μάθεις γράμματα, είπε, να γίνεις άνθρωπος. Κάμε το σταυρό σου.

Ο δάσκαλος πρόβαλε στο κατώφλι. Κρατούσε μια μακριά βίτσα και μου φάνηκε άγριος, με μεγάλα δόντια και κάρφωσα τα μάτια μου στην κορφή του κεφαλιού του να δω αν έχει κέρατα. Μα δεν είδα, γιατί φορούσε καπέλο.

-Ετούτος είναι ο γιος μου, του 'πε ο πατέρας μου.

Ξέμπλεξε το χέρι μου από τη φούχτα του και με παρέδωκε στο δάσκαλο.

-Το κρέας δικό σου, του 'πε, τα κόκαλα δικά μου. Μην τον λυπάσαι, δέρνε τον, κάμε τον άνθρωπο.

-Έγνοια σου, καπετάν Μιχάλη. Έχω εδώ το εργαλείο που κάνει τους ανθρώπους, είπε ο δάσκαλος κι έδειξε τη βίτσα.

Από το Δημοτικό Σκολεϊό απομένει ακόμα στη θύμησή μου ένας σωρός παιδικά κεφάλια, κολλητά το ένα πλάι στο άλλο, σαν κρανία. Τα πιο πολλά θα 'χουν γίνει κρανία. Μα απάνω από τα κεφάλια αυτά απομένουν μέσα μου αθάνατοι οι τέσσερις δάσκαλοι.

{...}

Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά στο Γρεκό, Εκδόσεις Ελένης Ν. Καζαντζάκη

Βγαίνοντας από το σχολειό

Βγαίνοντας από το σχολειό μας
Συναντήσαμε
Ένα μεγάλο σιδηρόδρομο
Μας έφερε μια βόλτα
Γύρω τριγύρω από τη γη
Σ' ένα χρυσό βαγόني
Και γύρω γύρω από τη γη μας
Συναντήσαμε
Τη θάλασσα να κάνει τον περίπατό της
Μαζί με τα κοχύλια της
Με τ' αρωματισμένα της νησιά
Με τα ωραία της ναυάγια
Και με τους καπνιστούς της σολομούς ...

... Κι έτσι κι εμείς
Γυρίσαμε πια πίσω με τα πόδια
Γύρω τριγύρω από τη γη
Γύρω τριγύρω από τη θάλασσα
Και γύρω από τον ήλιο
Το φεγγάρι και τ' αστέρια
Με τα πόδια
Και με τα πόδια και με τ' άλογα και μ' αυτοκίνητα
Και τέλος με ιστιοφόρα.

*Ζ. Πρεβέρ, Θέαμα και ιστορίες,
Μετφρ. Γιάννης Βαρβέρης, Νεφέλη*

Και πάλι στο σχολείο ...

Η τάξη γιορτάζει τη χαρά της πρώτης μέρας. Αγκαλιές, φιλιά, γέλια, φωνές και ψίθυροι, μικρά και μεγάλα μυστικά, φρεσκοσιδερωμένες ποδιές, καινούρια παπούτσια, καινούριες τσάντες, μαλλιά κοντά, μαλλιά μακριά, κοσιδάκια, κοσιδες, πιαστράκια, μπαρέτες, χτενάκια, κορδέλες ... Μάτια λαμπερά γεμάτα θάλασσες και βουνά, γεμάτα παιχνίδια, γεμάτα τρέλες. Η τάξη ξεχείλισε από τις καλοκαιριάτικες αναμνήσεις. Η κάθε μαθήτρια έχει να λέει για το δικό της καλοκαίρι.

Η Λένα πήγε στην Κηφισιά, έμενε σ' ένα μεγάλο ξενοδοχείο, το «Σεμίραμις» ...

Η Ίντα πήγε στο νησί των Ιπποτών, στη Ρόδο ...

Η Αθηνούλα πήγε στο σπίτι της γιαγιάς, στο Παλιοσέλι της Κόνιτσας...

... Όταν μπήκε στην τάξη η κυρία Ερασμία, με το ράσο της και τις μαύρες παντόφλες, όλες οι μαθήτριες ήταν αναποκοκκινισμένες.

-Αγαπηταί μαθήτριάι, σας εύχομαι καλήν πρόοδον ... Η δεσποινίς Κλάρα θα σας ανακοινώσει το πρόγραμμα.

Μόλις απομακρύνθηκε η κυρία Διευθύντρια, έγινε χαλασμός από τα πολλά χειροκροτήματα. Η αγαπημένη καθηγήτρια ανέβηκε στην έδρα - ήταν όμορφη, πιο όμορφη από πέρσι. Καινούριο ταγεράκι, μπλε και άσπρες κουκκίδες, και μπλε γραβάτα. Μούρλια! Ευχαρίστησε για την υποδοχή και τους έκανε νόημα να σταματήσουν. Τους είπε:

-Καλές μου φίλες, με πολλή χαρά σας ξαναβρίσκω. Πιστεύω πως φέτος θα πούμε πολλά, πιο πολλά από πέρσι... Δε χρειάζεται να φωνάξω κατάλογο. Μόνο μια καινούρια μας ήρθε. Καλώς όρισε, Μαριάννα... Φέτος, συνέχισε η δεσποινίς Κλάρα, θα δώσουμε μεγάλη βαρύτητα στη γλώσσα. Θα διαβάσουμε κλασικούς και σύγχρονους συγγραφείς, και, φυσικά ποίηση. Θα είμαι πολύ απαιτητική στην έκθεση... Και για να κάνουμε καλή αρχή, σας παρακαλώ για την ερχόμενη Πέμπτη να γράψετε μια έκθεση με θέμα: «Το καλοκαίρι μου».

Οι μαθήτριες ενθουσιάστηκαν. Ήταν η έκθεση που ταίριαζε στο κοντινό τους χτες. Η κάθε μαθήτριά θα είχε τα δικά της να πει. Δεκαεννιά ξεχωριστά καλοκαίρια... Η δεσποινίς Κλάρα είχε διαλέξει Το θέμα!

... Στην αυλή μεγάλες και μικρές μαθήτριες έκοβαν βόλτες, κουβέντιαζαν, κι ήταν τα λόγια τους άσπρα πουλιά που φτερούγιζαν γύρω τους.

Ζ. Σαρή, Ε. Π., Πατάκης

Πώς άρχισε η σχολική περιπέτεια

... Περνούσα ωραία τον καιρό μου. Ύστερ' από κάμποσο καιρό, όμως ο πατέρας μου με πήρε μια μέρα στα γόνατά του και μου είπε πως είναι καιρός ν' αρχίσω να μαθαίνω γράμματα. Αφού το είπε ο πατέρας θα ήτανε σωστό. Μέρα-μέρα, νύχτα-νύχτα.

Είχα την ιδέα, και την έχω ακόμα, πως ο πατέρας μου τα ήξερε όλα, καλύτερα κι από το Θεό. Δεν τολμούσα ποτέ να ρωτήσω το γιατί. Ρώτησα μονάχα τη μητέρα μου: Γιατί θα τα μάθω τα γράμματα; Κι εκείνη φαίνεται πως δεν ήξερε καλά καλά το γιατί. Μου είπε μονάχα: «Άνθρωπος αγράμματος ξύλον απελέκητον».

Δεν κατάλαβα τίποτε. Το μόνο, που έκανα, ήτανε να προσέχω από τότε στα ξύλα, ποια είναι πελεκημένα και ποια απελέκητα. Κι επειδή βαριόμουνα τους νεοτερισμούς, και τα γράμματα με τρόμαζαν λιγάκι, μου φαινότανε πως τ' απελέκητα ξύλα ήταν πιο όμορφα απ' τα πελεκημένα. Μα δεν τολμούσα να το πω.

Την άλλη μέρα ήρθε ο δάσκαλος. Ήτανε ένας νέος λιγνός, κιτρινιάρης... Η μητέρα μου τον έλεγε δασκαλάκη. Αυτό μου άρεσε. Όπως ήμουνα κι εγώ παιδάκι, ο δασκαλάκης δε με φόβιζε τόσο. Μου φαινότανε σαν παιχνίδι.

Ο δασκαλάκης μου 'φερε κάτι πλάκες, τετράδια, πετροκόντυλα και μολύβια. Τέτοια παιχνίδια δεν είχα δει ακόμα. Τα πήρα στο χέρι μου, τα στριφογύριζα και τα καμάρωνα. Ο δασκαλάκης πήρε δυο καρέκλες, τις έβαλε κοντά στο τραπέζι, δίπλα, δίπλα, κάθισε κοντά μου και μου είπε κάποια λόγια, που δε θυμούμαι. Δεν ξέρω γιατί, μα όταν άρχισε να μου μιλεί, μ' έπιασαν τα γέλια. Ο δασκαλάκης με χάριδεψε στην πλάτη με καλοσύνη, η μητέρα μου με μάλωσε. Ο δασκαλάκης είπε τότε - το θυμούμαι καλά:

-Μη το μαλώνετε, κυρία. Έτσι είναι όλα τα παιδάκια. Όταν αρχίζουν να μαθαίνουν ελληνικά, τους φαίνονται παράξενα και γελούνε. Ύστερα συνηθίζουν.

Και ξανάρχισε:

-Πρόσεξε, παιδί μου. Τα στοιχεία του αλφαβήτου της ελληνικής γλώσσας είναι είκοσι τέσσερα τον αριθμό.

Εμένα με ξανάπιασαν τα γέλια.

-Πες το και συ, παιδί μου ... ξαναείπε οι δασκαλάκης.

Το ξαναείπα.

-Σιγά σιγά θα συνηθίσεις. Δε σου το είπα εγώ;

Ο δασκαλάκης είχε δίκιο. Συνήθισα. Μήπως δεν είχα συνηθίσει και το μουρουνόλαδο; Όχι μόνο συνηθισα, μα σε λίγο καιρό έπαιζα στα δάχτυλα παρατατικούς, υπερσυντέλικους και χίλια δυο πράγματα, που δεν τα θυμούμαι σήμερα. Άρχισα να γίνομαι σοφός. Σε μισό λεπτό έκλινα τον: άνθρωπο, σε δυο λεπτά το: τύπτω, τύπτεις. Η γλώσσα μου γύριζε σαν σφοντύλι. Απ' τα παιδιά είχα μάθει να λέω γρήγορα κι άλλα πράγματα: «Άσπρη πέτρα ξέξασπρη απ' τον ήλιο ξεξασπρότερη, εκκλησιά πελεκητή, μαρμαροκοντυλοπελεκητή», και άλλα. Μια φορά μάλιστα, που πήρα τον κατήφορο σ' ένα συναιρεμένο: «χρυσέος χρυσούς, του χρυσέου, χρυσού...», δεν ξέρω πώς κόλλησα στο τέλος: «Και ποιος τη μολυβοκοντυλοπελέκησε;» με μια γρηγοράδα καταπληκτική.

Ο δασκαλάκης μου χτύπησε μια με το χάρακα στο κεφάλι. Ήτανε η πρώτη φορά που μ' έδειρε.

Ωστόσο ήμουνα πρώτος στη γραμματική. Πολλές φορές έλεγα μέσα μου: γιατί τάχα να τα μαθαίνω όλα αυτά τα πράγματα; Μα ντρεπόμουνα να ρωτήσω, μήπως με περάσουν για κουτό. Έτσι θα είναι, έλεγα. Πρέπει να τα μάθω. Όπως πρέπει να βγάζω το καπέλο μου, όταν μπαίνω σ' ένα σπίτι, να τρώω με το πιρούνι κι όχι με τα χέρια, να σηκώνομαι, όταν μπαίνουν μεγαλύτεροί μου, καθώς έλεγε ο πατέρας, έτσι έπρεπε να μάθω και τους υπερσυντέλικους. Το πήρα απόφαση. Τίποτα πια δε μου 'κανε εντύπωση.

Παύλος Νιρβάνας

ΡΗΤΑ

Παιδιά, παρακάτω σας παραθέτουμε ρητά και αποφθέγματα σχετικά με την έννοια του σχολείου και της μάθησης γενικότερα. Καλό είναι να τα διαβάσετε, υπογραμμίζοντας εκείνα που σας εντυπωσιάζουν και μπορείτε να τα απομνημονεύσετε ευκολότερα. Έτσι, ακονίζετε τη μνήμη σας και μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε σε θέματα σχετικών πάντα με το νόημά τους, εκθέσεων, καθιστώντας τες περισσότερο ενδιαφέρουσες.

- "Áí íαò äðáðá òçí äεäαβαάοός, òðí ó=ùí áóóá ίά ίάααÙεεί οíá ίέυúαάά ίΥόά óá ίέού άεβρίά òçí άóύòäñέθβ όγίεάός òύí άòñúäáíεβρί έάβρί".

Leibniz (Λάιμπνιτς) Γερμανός φιλόσοφος 17^{ος} - 18^{ος} αι.

- "Έξ άμαθείας πάντα κακά πᾶσιν φύεται καί βλαστάνει".
[Από την αμάθεια απορρέουν (προέρχονται) όλα τα κακά για όλους τους ανθρώπους].

Πλάτωνας

- "Í Üíεñúðíò äáíίβεζεά äÜñááñíò έάέ άίάáíñÜóόςεά άðü òç ίίβñά òύí εβρύí ίά òçí äεäαβαάοός ίύíí".

Lamartine (Λαμαρτίνος) Γάλλος ποιητής 19^{ος} αι.

- "Παιδεία τριών μέν δει, φύσεως, μαθήσεως, άσκήσεως".
[Η αγωγή συνίσταται (= αποτελείται) από τρεις παράγοντες, τη φυσική κλίση, τη μάθηση και την εξάσκηση].

Αρχαίο ρητό

- "Πάντες άνθρωποι του είδέναι όρέγονται φύσει".
[Όλοι γενικά οι άνθρωποι από τη φύση τους επιθυμούν να μαθαίνουν].

Αριστοτέλης

- "Έν οίδα ότι ούδέν οίδα".
[Ένα ξέρω, ότι δεν ξέρω τίποτε].

Σωκράτης

- "Όποιος στη νεότητά του παραμελεί τη μάθηση, έχει χάσει και το χρόνο που πέρασε, αλλά και το μέλλον".

Ευριπίδης

- "Όλοι όσοι είχαν ανώτερη και όσοι έχουν κατώτερη ευφυΐα, σ' όσα τυχόν θέλουν ν' αναδειχτούν, πρέπει να τα σπουδάζουν και να τα μελετούν".

Ξενοφώντας

- "Το πρώτο χρέος μιας δημοκρατικής πολιτείας είναι η παιδεία. Τούτο σημαίνει τη συστηματική καλλιέργεια όλων των ψυχικών, ηθικών και πνευματικών δυνάμεων, οι οποίες συνιστούν την προσωπικότητα του ανθρώπου".

Ι.Ν. Θεοδωρακόπουλος, ακαδημαϊκός

- "Η επανάληψη είναι μητέρα της μάθησης".
- "Όποιος ξέρει λίγα, πιστεύει πολλά".
- "Άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκητο".
- "Το βιβλίο που παραμένει αδιάβαστο, είναι άγραφο χαρτί".

Παροιμίες

- "Ο Πλάτων προέτρεπε τους μαθητές του να έχουν τρία πράγματα, ως μεν τη γνώμη σωφροσύνη, σιγή ως προς τη γλώσσα, και ντροπή στα μάτια".

**Ιωαν. Στοβαίος, γραμματικός του 5^{ου} αι. μ.Χ.
από τη Μακεδονία**

- "Η ιδεώδης εκπαίδευση δε σημαίνει να διδάξεις το μέγιστο, ... αλλά πάνω απ' όλα σημαίνει, να μάθεις να μαθαίνεις, να μάθεις ν' αναπτύσσεσαι και να μάθεις να συνεχίσεις ν' αναπτύσσεσαι, μετά την αποφοίτηση από το σχολείο".

Piaget (Πιαζέ), Γάλλος ψυχολόγος

- "Στον πατέρα μου χρωστώ το <<ζήν>>, στο δάσκαλό μου το <<εὐ ζήν>>".

Μ. Αλέξανδρος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΝΑ

ΕΚΘΕΣΗ

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ενότητα 1^η: Οι πρώτες μέρες σε ένα νέο σχολείο

A. Λεξιλόγιο	σελ. 3
- Παίζοντας με τις λέξεις	11
- Ασκήσεις λεξιλογικές	14
B. Γνωστικό υλικό	17
Γ. Λογοτεχνικά υλικό	23
Δ. Θέματα αναπτυγμένα σε σχεδιάγραμμα	33
Ε. Κριτήριο αξιολόγησης	57
Στ. Απαντήσεις	60

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει το 2^ο τμήμα της 1^{ης} ενότητας

- Γνωστικό υλικό σελ. 2 - 7
- Λογοτεχνικό υλικό σελ. 8 - 17